

5.7. Edukaciniai užsiėmimai

7

lentelė.

Edukaciniai

užsiėmimai

Šilutės

rajone

Edukacijos pavadinimas	Aprašymas
Edukacija „Anitos žuvis“	<p>Kviečiame Jus į „Anitos Žuvis“ edukaciją – degustaciją kur pamatysite žuvies rūkymo subtilybes iš arti!</p> <p>Edukacijos metu norintiems duosime pabandyti išskrosti žuvį, parodysime kaip ta žuvis yra rūkoma, bei žinoma prisėsime prie stalo degustuoti mūsų tautinio paveldo nusipelnusių rūkytos žuvies gaminių. Visa tai mūsų nuostabioje aplinkoje, rūkytos žuvies sostinėje Rusnėje.</p> <p>Taip pat siūlome ir mini degustacijas – galimybę Jūsų grupei nemokamai paragauti mūsų gaminių kol lankotės mūsų rūkyklos parduotuvėje.</p> <p>Dėl edukacijų kreiptis: +37068736917 arba el. paštu: belokopytovas@yahoo.com</p>
	
Edukacinė programa „Žuvies kelias į Ingos rūkyklėlę“	<p>Edukacijos metu sužinosite tradicinės žuvies rūkymo subtilybes iš pačių tautinio paveldo puoselėtojų. Šeimininkė parodys kaip yra ruošiama žuvis rūkinimui. Pasirinkta žuvis – tradicinė Rusnės krašto žuvis karšis. Jaukioje aplinkoje galėsite skanauti keturių rūšių šviežiai išrūkytą dar karštą žuvį. Po edukacijos turėsite galimybę įsigyti šviežiai rūkytos žuvies.</p> <p>Užsiėmimų trukmė: 45 min.</p> <p>Dėl edukacijų kreiptis: Ingos rūkyklėlė, +370 655 00705 arba +370 677 85906, z.satkute@gmail.com</p>
	

5.8. Ekskursijos Šilutės rajone

8

lentelė.

Ekskursijos

Šilutės

rajone

Ekskursijos pavadinimas	Aprašymas
Ekskursija „Pamario žuvėjų giliukiai“	<p>„Pamario žuvėjų giliukiai“ (Pamario žvejų laimikiai) – turizmo paslaugų paketas, kurį sudaro 3 val. pažintinė-pramoginė kelionė laivu po Nemuno deltą, maršrutu: <i>Minijos upė – Minijos kaimas – Upaitės upė – Kniapo įlanka – Kuršių marios – Atmatos upė – Uostadvaris – Krokų lankos ežeras – Minijos upė</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Kelionės laivu po Nemuno deltą metu vyksta Kulinarinio paveldo: rūkytos žuvies ar žuvienės degustacija.• Pažintinė programa su gidu po Pamario kraštą. <p>Pažintinė – pramoginė kelionė laivu po Nemuno deltą + Kulinarinio paveldo: rūkytos žuvies ar žuvienės degustacija + pažintinė programa su gidu po Pamario kraštą yra bazinis turizmo paslaugų paketas, kurį pagal kiekvieno vartotojo poreikį gali papildyti papildomos paslaugos: apgyvendinimas, kitos pramogos, edukacinės programos.</p> <p><i>Dėl maršruto kreiptis: Šilutės turizmo informacijos centras</i> <i>Kontaktai: 8 441 77785; 8 659 60463;</i> <i>El. paštas: info@siluteinfo.lt, turizmas2@siluteinfo.lt</i></p>
	
Jonas ir Erdmė. Apysaka apie meilę ir gyvenimą ant vandens	<p>Neįprastos gamtinės sąlygos. Sunkiai perprantamas pamario gamtos grožis. Visur telkšantys, įvairiai raibuliuojantys ir kažin kur sukuriuojantys vandenys. Ir gyvybę, ir nepatogumus teikiantis potvynis. Aplėbiantis bekraščius laukus, aplankantis sodybų kiemus, o kartais jaukiai įsitaissantis namų viduje. Kasmet, be išbandymų, nepamirštantis atnešti ir gausių dovanų.</p> <p>Bet potvynis yra viena. Jis ateina ir praeina, atidengdamas sausumos plotus. Kas kita yra pelkės, kur niekuomet nėra tvirto pagrindo po kojomis. Patikėjus joms kokį sunkesnį daiktą, žiūrėk, neišlaikys ir palengva praris. Ką jau kalbėt apie gyvenimą tenai, kai žingsnį žengus, palieki ne pėdsaką, o vandens pilną duobutę.</p> <p>Ir vis tik, maždaug prieš 200 -150 metų, tokiomis sąlygomis gyventi panorusių žmonių būta nemažai. Tarp jų buvo Jonas ir Erdmė. Pagrindiniai veikėjai iš H. Zudermano apysakos. Stiprūs, valingi ir iš visų jėgų kovojantys dėl savo laimės. Abu, išskyrus meilę vienas kitam, nieko daugiau neturintys. „Jeigu tos gėlelės ten klesti</p>

nepaskęsdamos, tai suklestęsime ir mes“ – padrasinę save tokiais žodžiais, jie apsisotoja Žalgirių (Bismarko) kolonijoje.

Kaip jiems sekasi įsikurti, ar pelkę patenkina jų lūkesčius, kokie kaimynai juos supa – kviečiu sužinoti, užlipus ant irklenčių arba apsiavus guminius batus. Jūsų lauks įdomi pažintis su pelkininkų gyvenimo būdu, to meto aktualijomis ir ... Jono ir Erdmės kelione į Holivudą.

- Kelionės trukmė – pagal pageidavimą ir gamtines sąlygas – nuo 2 iki 9 val.
- Kelionės vieta – užliejamas Žalgirių miškas ir jo apylinkės.

Dėl ekskursijos kreiptis: Kristina Mudinaitė

Kontaktai: +370 688 70577

El. paštas: k.mudinaitė@gmail.com

Dviračiais aplink Rusnės salą

Viena diena ant dviračio – ir aš atskleisiu jums tikrąjį Rusnės veidą. Palydėsiu į gražiausius salos kampelius, kur užklysta retas žmogus, bet paukštis – svečias gausus. Stebėsime juos monoklio, žiūronų ir paukščių vadovo pagalba. Nepraleiskite progos pasileist per pievų platybes, paklaidžiot palei 6 upių tinklą, aplankyti saloje įsikūrusį miestelį ir tris jo kaimus, pasigerėt nepakartojamais vaizdais. Pereisime 3 tiltus, aplankysime etnografinę žvejo sodybą-muziejų, Uostadvario švyturį ir Polderių muziejų. Atliksime ornitologinius stebėjimus.

- Maršruto ilgis – 25 km. Trukmė su sustojimais – apie 6 val. Galia suorganizuoti pikniką iš vietos produkcijos ar pietus.
- Pradžia – Rusnės miestelis, pabaiga – Uostadvaris. Galimi kitokie variantai. Maršrutas pritaikytas atvykstantiems laivu į Uostadvarį ar Rusnę.

Dėl ekskursijos kreiptis: Kristina Mudinaitė

Kontaktai: +370 688 70577

El. paštas: k.mudinaitė@gmail.com

**Pažintinis
maršrutas
„Vėtrungių
kelias“**

Visi norintys susipažinti su penktuoju etnografiniu Mažosios Lietuvos regionu, kviečiami į žaismingą pažintinę kelionę „Vėtrungių keliu“. Tai poilsio laikas, kurį galite skirti Mažosios Lietuvos magijai. Keliauti po Mažąją Lietuvą galima automobiliu, dviračiu ir laivu. Kelionė laivu, vedama šio krašto žinovų – laivavedžių, nuves į paukščių karalystę ar po senuosius žvejų kaimelius. Galite leisti sau „paburti“, „pašmekioti“ kafijos, pasigaminti vėtrungę arba sagą, kuri „prisegs“ sėkmę, meilę, nelygu ko labiausiai trokštama. O grįžtant namolio parsivežkite mūsų krašto įspūdžių ir „gėlių“ – šviežiai išrūkytos žuvies. *Visą informaciją apie žaidimą galite rasti:*
+370 671 28 200, info@vetrungiukelias.lt, www.vetrungiukelias.lt,
<https://www.facebook.com/vetrungiukelias>

**Maisto kelias
„Nuo tradicijų iki
naujovių“**

Gyvenimas sukasi apie maistą, jo atsiradimą, gamybą, mitybos tradicijas. Nauju maisto keliu „Nuo tradicijų iki naujovių“ susipažinsite su Šilutės rajone vyraujančia akvakultūra, jos įvairove, paskanausite vietos vandens telkinių žuvies produktais, išgirsite istorijų ir nutikimų iš žvejų gyvenimo, sužinosite duonos kelią nuo grūdo iki gardžiai kvėpiančio kepalėlio. O kaip šiandieną be naujovių, kurias išgirsite ir pabuvosite svirplių fermoje, kur paragausite vietoje gamintų svirplių, nes kaip šeiminkai sako – ateities maistas, tai ko su juo nesusipažinti? Maršruto laikas apie 6 val., kurio metu aplankysite Ž. Naumiestyje esančią žuvų auginimo fermą, kurioje sužinosite kokias žuvis galima auginti ir kaip. Toliau keliaudami sustosite svirplių fermoje, kur degustuosite produktus iš svirplių, sužinosite kaip jie auginami. Sekanti stotelė žuvies patiekalų degustacija, kurios metu galėsite paragauti tuo metu esančios žuvies patiekalų iš sterko, vėgėlės lydekos. Ir kaip maistas be duonos ar pyragų, taigi sustosite Saugų malūne, kur jus supažindins su grūdo virsmu duona ar skania pyne.

**Kulinarinis
kruizas „Žuvies
kelias“**

Tai kulinarinis vandens turizmo maršrutas pamaryje, plaukiant Kuršių mariomis, Nemuno delta, Minija, Karaliaus Vilhelmo kanalu. Kruizo metu grožimasi pamario gamta, aplankomi krašto lankytini objektai, susipažįstama su laivadirbyste, žvejybos istorija, ir, svarbiausia – paragaujama žuvies kulinarinio paveldo patiekalų. Kruizo metu vaišinamasi Pamario krašto, Mažosios Lietuvos gastronomija: vietinių vandenų šešių rūšių rūkyta žuvimi, žuviene. Skanaujamas „Karališkasis karpis“, kiti žuvies patiekalai bei mėgaujama desertu – „kafija“, „šišioniškių vofeliais“, pyragais ir kitais tam kraštui būdingais patiekalais.

**Ekskursija laivu
„Aisytė“**

Išplaukimas iš Minijos (Mingės) kaimo. Laive veikia baras, audio gidas. Kelionės metu vaišinatės laive virta žuviene, rūkytos žuvies asorti, grožitės gamta.
3 valandų maršrutas. Minijos kaimas – Upaitės upė – Kuršių marios – Atmatos upė – Uostadvaris – Krokų lankos ež. – Tulkiaragė – Minijos kaimas.
6 valandų maršrutas. Minijos kaimas – Upaitės upė – Kniaupo įlanka – Kuršių marios – Nida – Uostadvaris – Minijos kaimas.

**Keltas į Nidą ir
kitos kelionės
laivu „Ventainė“**

Kelionės 50 vietų laivu „Ventainė“ arba greitaeigiais kateriais (5-8vietų) iš Ventainės keleivinės prieplaukos įvairiais maršrutais.
Plaukimai į žūklę su gidu. Kelionių metu siūlome paskanauti žuvienės ir užkandžių laive.
Ventainė – Ventės ragas – Meilės salos – Atmatos upė – Uostadvaris – Krokų lankos ež. – Minijos kaimas – Upaitė – Kniaupo įlanka – Ventės ragas – Ventainė.
Ventainė – Kuršių marios – Preila – Pervalka – Mirusios kopos – Ventės ragas – Ventainė.

		
<p>„Pažink pamaro vandens kelius“</p>	<p>Ekskursija laivu po Nemuno deltos regioninio parko vandenį su profesionaliu gidu ir žuvies degustacija! Ekskursijos metu aplankysite tokias mūsų krašto įžomybes kaip Minijos kaimą – Lietuviškąją Veneciją, Uostadvario švyturį. Plaukdami laivu ranka pamosite Ventės ragui, įplauksite į Krokų lankos ežerą, aplankysite Kniaupo įlanką ir joje gyvenančius ir perinčius paukščius. Plaukdami laivu grožėsitės gamta, klausysitės gido pasakojimų. Papildomai galėsite užsisakyti „pamarietiškos“ žuviens, įvairios rūkytos žuvis.</p>	
		

Šaltinis: www.siluteinfo.lt, www.upaite.lt, www.pamarioklasteris.lt

5.9. Turistiniai objektai

9 lentelė. Turistiniai objektai Šilutės rajone

Objekto pavadinimas	Aprašymas
<p>K. Banio etnografinė žvejo sodyba – muziejus</p>	<p>Kazimieras Banys – etnografinės žvejo sodybos muziejaus įkūrėjas. 1997 m. įkurta kaip tipiška žvejojančio ūkininko sodyba, kurioje gausu senovinių ir jau nebe naudojamų daiktų: žvejojimo ir namų apyvokos reikmenų, baldų, darbo įrankių, drabužių ir kt. Šiai sodybai jau daugiau nei 200 metų.</p> <p>Etnografinėje sodyboje – muziejuje supažindinama su Rusnės gyvenamąja buitimi. Daržinėje įrengtas autentiškas klotimo teatras, o trečiame pastate sukaupti namų apyvokos reikmenys, be kurių neapsiedavo nei viena šeima. Kaip sakė šios sodybos puoselėtojas K. Banys, 70 procentų eksponatų yra iš šios sodybos, 20 procentų nupirkta, o 10 – rusniškių ir svečių dovanota.</p> <p><i>Prieš atvykstant skambinti telefonu +370 685 25834</i></p>

Objektas priklauso privačiam asmeniui, todėl jo lankymas yra ribotas (ne darbo dienomis, iš anksto susitarus).

**Skirvytėlės
etnografinis
kaimas**

1949 m. prie radialinio Rusnės miestelio buvo prijungta periferinė gatvė, besitęsianti rytų-vakarų kryptimi. Tada ji vadinta Skirvytėlės, o nuo 1953 m. – Žvejų g. Tai vienintelis Nemuno deltos regioninio parko kaimas – respublikinės reikšmės architektūros paminklas, kurį sudaro 20 sodybų. Šiame kaime gyventojai įsikūrė XVI a. pab. Jis galutinai susiformavo po baudžios panaikinimo parceliuojamose dvarų žemėse. Žvejai apsigyvendavo Pakalnės ir Vorusnės miškingose pakrantėse atskirais vienkiemiais, kurie ilgainiui sudarė grupes, o supylus apsauginį pylimą juos sujungė bendra gatvė. Atstumas tarp atskirų sodybų nevienodas. Pastatų dydis ir jų gausumas priklausė nuo žvejų turtingumo. Naujų pastatų atsiradimas susijęs su 1888 m. potvyniu, Rusnėje sunaikinusių apie 70 pastatų. Buvęs Skirvytėlės kaimas, nusitęsęs Pakalnės ir Vorusnės slėniu, nežymiai praturtina banguotą vietovaizdį. Be žvejybos ir žemdirbystės, vietos gyventojai vertėsi nendrių pjovimu ir pardavimu. Visos kaimo trobos medinės, dauguma statytos XIX a. antroje pusėje. Daugelyje sklypų yra gyvenamasis namas, tvartas ir daržinė. Pastatai išdėstyti aplink stačiakampės ir trapecijos formos kiemą. Namų išplanavimas ir architektūra išliko be didesnių pakeitimų.

Šaltinis: www.siluteinfo.lt

Pramogos pavadinimas	Aprašymas
Virtualus turas „Laisva, skanu, unikalų žuvies keliu“	Žaidimas sukurtas įgyvendinant projektą „Laisva, skanu, unikalų – žuvies keliu“. Šis žaidimas skirtas įvairaus amžiaus ir pomėgių turistus supažindinti su pamario kraštu, jo gamtiniu ir kultūriniu paveldu, kraštovaizdžiu. Žaidimo tikslas – sudominti ir suintriguoti žaidėją apsilankyti pamario krašte, suteikti informacijos bei pozityvių emocijų.
Žvejok Kintuose!	Kviečiame sumerkti meškeres į tvenkinį! Smagiai praleiskite laiką ant tvenkinio kranto, o mes Jums suorganizuosime žvejybos varžybas. Jums nereikės vežtis nei meškerės, nei masalo, viskuo pasirūpinsime mes. Dalyvauti gali ir maži, ir dideli. Po smagių varžybų pakviesime Jus į „Pirties namą“, kur galėsite aptarti varžybas, pasipliuškenti kubile bei praleisti laiką pirtyje. Nei žvyno, nei...!

Šaltinis: www.zuvieskeliu.lt, www.pamarioklasteris.lt

Tradicionių amatų centras

Šilutės rajone veikia 1 tradicinių amatų centras, įkurtas 2014 m. Švėkšnoje kaip Šilutės turizmo informacijos centro filialas. Tradicinių amatų centre puoselėjami šie tradiciniai amatai: dailidystė, muilo gaminimas, puodininkystė, stogdengystė, stalystė (vėtrungių gaminimas), vyndarystė, tradicinė puošyba (kraičio skrynių puošyba), žvakinkystė. Amatų centras bendradarbiauja su tradiciniais amatininkais, sertifikavusiais tautinio paveldo produktus:

- tradicinių amatų meistras Vaidotas Bliūdžius (dailidystė, stalystė, stogdengystė);
- Česlovas Ramoška (pienių vynas, aviečių vynas, juodųjų serbentų vynas, vyšnių vynas, obuolių vynas, obuolių – aronijų vynas, obuolių – šermukšnių vynas, svarainių vynas, aviečių – juodųjų serbentų vynas);
- Vaidotas Bliūdžius (mediniai laivai, vėtrungės, malksniniai stogai).

Amatų centre amatininkai veda šiuos edukacinius užsiėmimus:

- Puodžiaus amatas Lietuvoje. Molio indų gaminimas: lėkščių, dubenių, puodelių lipdymas, žiedimas, dekoravimas;
- Vėtrungių gamyba (vėtrungių istorija, projektavimas, drožinėjimas, dekoravimas);
- Muilo gamyba (pelenų muilo istorija, gamyba);
- Žvakinkystė (bičių vaško žvakių liejimas, mirkymas, vyniojimas, sukimas);
- Kraičio skrynių puošyba (skrynių marginimas įvairiais augaliniais motyvais, raštais).

Pagrindinės Tradicinių amatų centro teikiamos paslaugos:

- Konsultacijos tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų meistrų sertifikavimo klausimais;
- Sudaromos sąlygos tradiciniams amatininkams pristatyti ir prekiauti tautinio paveldo produktais;
- Teikiama turizmo informacija apie Švėkšną ir Šilutės rajoną;
- Nuomojamos patalpos konferencijoms, renginiams bei kitiems susibūrimams;
- Teikiamos kanceliarines (spausdinimo, kopijavimo) paslaugos.

2019 m. Amatų centras suorganizavo 282 edukacijas, kuriose dalyvavo 2 267 dalyviai (2018 m. – 131 edukacija, dalyvių – 1 023). Edukacinėse programose dalyvavo ne tik Šilutės rajono moksleiviai, bet ir kitų savivaldybių: Tauragės, Šilalės, Telšių, Pagėgių, Kretingos, Rietavo, Klaipėdos miesto ir rajono. Molio edukaciją užsisakė ir šeima iš Baltarusijos, Šilutės trečiasis universitetas, Juknaičių bendruomenė ir kt.

Su edukacine programa „Vėtrungės– magneto dažymas“ Amatų centras dalyvavo 2 miesto šventėse: Šilutės miesto šventėje ir „Jūros šventėje“ Klaipėdoje (užsakovai – Šilutės rajono savivaldybės administracija, Lietuvos jūrų muziejus). Taip pat ši edukacinė programa buvo pristatyta tarptautinėje Amatų parodoje Turkijoje. Jau du metus iš eilės Tradicinių amatų centras savo darbus pristatė amatų parodoje „Kalėdos be streso“ Klaipėdos „Švyturio arenoje“.

Centre vyksta 3 nuolatinės keramikos edukacijos: suaugusiems, mokyklinio amžiaus vaikams ir lopšelio– darželio ugdytiniams. Užsiėmimai vyksta 1 kartą per savaitę, 4 kartus per mėnesį. Nuolatinis dalyvių skaičius suaugusiųjų grupėje 12, moksleivių – 6, vaikų – 28.

Švėkšnos tradicinių amatų centro darbuotojai 2019 m. suteikė turizmo informacijos 1 244 turistams. Iš jų – 1 114 turistai iš Lietuvos, 130 – turistai iš užsienio šalių. Lietuviai daugiausia domėjosi „Surink Lietuvą“ magnetais ir maitinimo paslaugomis. Užsienio turistai teiravosi išsamesnės informacijos apie lankytinus objektus Švėkšnoje ir jos apylinkėse, dviračių takų maršrutus bei pinigų išgryninimo galimybes.

5.11. Uostai

Nemunas yra svarbiausia Lietuvos laivybinė upė, Nemuno deltos centras - Rusnės sala, šalia yra laivybai tinkamas Minijos upės žemupys, Krokų lankos įlanka, Karaliaus Vilhelmo kanalas.

Šilutėje 2008 m. buvo baigti mažųjų laivų prieplaukos atnaujinimo darbai, įrengta daugiau kaip 400 m stacionarių krantinių ir dar tiek pat plaukiojančių prieplaukų, 50 vietų automobilių stovėjimo aikštelė. Uostelis gali priimti 150 laivų, įrengtas elingas su administracinėmis patalpomis, ir laivams nuleisti bei pakelti skirtas slipas. Rekonstrukcija finansuota ES lėšomis, iš viso skirta 12,9 mln. Lt. Įplaukos Šyšos upe gylis – 1.5 m, keleiviniams laivams užtenka. Koncesininkas – UAB „Kintų tvenkiniai“. Yra degalinė, baras, automobilių stovėjimo aikštelė.

Ruošiant uosto rekonstrukcijos projektą buvo prognozuojami žymūs vietinių ir užsienio turistų srautai, tačiau jie nesusiformavo. Plaukiant iš Nidos kelionė gerokai ilgesnė, o uostas nėra integruotas į miesto senamiestį.

Jau porą metų veikia keleivinė linija į Nidą „Deltos ekspresas“. Toks susisiekimas patrauklus Šilutės gyventojams, linijos operatorius siūlo ir mašinos saugojimo uosto teritorijoje paslaugą ir kitokių papildomų turistinių paslaugų.

2003 metais Valstybės turizmo departamento inicijuoto „Nemuno kelio“ projekto metu prie Nemuno buvo pastatytos 6 stacionarios ir 12 plaukiojančių prieplaukų. Projektu buvo mėginama atgaivinti laivybą Nemuno upe, bet to pasiekti nepavyko¹. Atmatos upės pakrantėje Rusnės centre, prie pat senojo tilto likučių, yra keleivinė prieplauka, kuri buvo įrengta šio projekto metu ir dabar yra sėkmingai eksploatuojama. Kitos prieplaukos atlieka labiau socialinę nei laivybinę misiją – prieplaukos ir poilsio aikštelės prie jų tapo populiaria vietos gyventojų iškylų vieta. Keleivinė prieplauka Rusnėje naudojama pagal paskirtį.

Nuo naujosios keleivinės prieplaukos per kelis šimtus metrų pasroviui yra apleista senoji Rusnės prieplauka.

Rusnės saloje yra dar trys uostai: privatus buvusio žuvininkystės ūkio uostas prie Vorusnės atsišakojimo nuo Skirvytės. Toliau link marių, yra 2015 metais pastatytas, tačiau iki šiol nepradėtas eksploatuoti mažųjų žvejybinių laivų uostas. Dar toliau, prie marių yra prieplauka prie buvusio Nemuno deltos regioninio parko lankytojų centro.

Šilutės krašto vandens kelių žemėlapyje, kurį išleido Šilutės verslo ir turizmo informacijos centras, yra pažymėti vandens turizmo trasos Skirvyte, Vorusne, Pakalne ir Atmata. Šie turizmo takai Vytinės, Skatupės ir Rusnaitės protakomis išeina į Kuršių marias, tačiau farvateris nepažymėtas, duomenų apie gylius nėra.

¹ *Nemunas nuplukdė Europos pinigus* / http://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/lietuvos_politika/nemunas_nuplukde_europos_pinigus/print.1

Naujas įrengtas uostas Pakalnės nėra eksploatuojamas penkerius metus, paaiškinamas paklausos trūkumu. Deltos atšakos saloje yra gerai apsaugotos nuo vėjo, gyliai leidžia priplaukti prie kranto, todėl laivų savininkai laivus laiko prie savo namų. 1999 metais saloje buvo 4 kaimo turizmo sodybos, dabar jų yra 15, tačiau ši paslauga labiau orientuota į automobiliumi, o ne vandens keliu atvykstantį turistą².

Uostadvario uoste 2008 m. rugsėjo mėn. buvo atidaryta nauja mobili ir stacionari keleivinė prielauka. Įrengtas slipas laivų nuleidimui ir pakėlimui, 53 m ilgio stacionari ir 60 m ilgio mobili krantinė, įrengtos laivų aptarnavimui būtinos komunikacijos, yra automobilių stovėjimo aikštelė, kolonėlės buitinių ir naftingų nuotėkų iš laivų išsiurbimui ir jų aprūpinimui geriamuoju vandeniu, elektros tiekimas laivams.

Uostadvario švyturys yra technikos istorijos paminklas. 1907 m. pastatyta vandens kėlimo stotis su garo turbina, susiurbianti pievų vandens perteklių ir nuleidžianti jį į Atmatą. Tai pirmasis tokios paskirties statinys Lietuvos teritorijoje. Ji yra ne tik technikos istorijos paminklas, bet vertinga ir architektūriniu požiūriu. Statinys restauruotas, įrengtas Šilutės polderių muziejus, kuris lankytojams atidaromas iš anksto susitarus. Švyturio, vandens kėlimo stoties, vidaus vandenų uosto kompleksas galėtų veikti kaip edukacinis centras, tačiau kol kas vienintelė pramoga atplaukusiems laivu – užlipti į švyturio bokštą. Susitikimo Šilutėje metu savivaldybės atstovai sakė, kad naujus lankytojų srautus turėtų generuoti planuojamas statyti netoli Uostadvario apžvalgos bokštas.

Salos uostai nėra optimaliai panaudojami turizmui, vandens keliai nei salos viduje, nei aplink salą netvarkomi. Rusnės sala turi didelį nepanaudotą potencialą, galimybę pratęsti turistinį sezoną.

Kintų buriavimo mėgėjų klubas 2000 m. vykdydamas PHARE Mažųjų projektų programos (MPP) projektą, kartu su Nemuno deltos regioniniu parku parengė Mingės kaimo detaliojo plano raidos programą, kurioje numatė įrengti jachtų prielauką. 2003 m. pabaigoje prielaukos statyba buvo baigta ir nuo 2004 m. navigacijos prie krantinių jau švartavosi jachtos. Uosto statyba buvo sėkmingas projektas, sukūręs prielaidas Mingės kaimo ekonominiam atgimimui.

2018 m. klubas įsigijo greta esantį sklypą, prielauka šiandien turi puikią infrastruktūrą – yra kranas, elingas, slipas. Navigacijos metu prielaukoje švartuojasi 50 laivų, pagal žiemojančių laivų skaičių **Mingės uostas** – antras regione po Klaipėdos Pilies uosto.

² *Nepasiskelbusioji kaimo turizmo sostinė.* / <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1079953/nepasiskelbusioji-kaimo-turizmo-sostine-zmones-cia-vaziuoja-pamatyti-graziausiu-sodybu>

Per du dešimtmečius iš apleisto kaimo Mingė tapo didžiausiu traukos objektu Nemuno deltoje, pagal pozityvią dinamiką kaimui gali prilygti Svencelės teritorija.

Kintų buriuotojų klubo, kuris prižiūri dešinį upės krantą nuo buvusios parduotuvės iki Medžiotų tako, duomenimis, vasarą nusistovėjus geriems orams Minijos upe kas valanda praplaukia iki 15 burinių jachtų ir motorlaivių, per parą šis pramoginių laivų srautas viršija 100 vienetų. Per tris vasaros mėnesius tai būtų 5 tūkstančiai laivų. Pagal laivybos intensyvumą Minijos upės žemupys prilygsta Dangės upės žiotims, iš kurių „Pamario laivai“ kelia į Kuršių neriją.

Nuo 2000-ųjų susiformavo laivybinė linija Nida – Mingė – Nida. Tai reguliarūs reisai pagal tvarkaraštį, taip pat ir užsakomieji, kad perkamos ir maitinimo paslaugos, kelionės maršrutas gali būti koreguojamas.

Nidos uoste stovintys keleiviniai laivai poilsiautojus iš Nidos plukdo maršrutu Nida – Uostadvaris – Mingė – Nida. Yra numatytas trumpas sustojimas Uostadvaryje, keleiviniai laivai iš Nidos įprastai Mingėje net nesišvartuoja. Visų pirma, kaimo architektūrinis ansamblis kaip tik nuo vandens puikiai atsiskleidžia. Antra, Mingės kaime nėra specializuotos keleivinės prieplaukos, prie kurios galėtų švartuotis tokie laivai. Nėra ir traukos objektų.

„Mingės egzotika“ – S. Petrošiaus sodyba kairiajame Minijos upės krante, 30 vietų pramoginių laivų prieplauka, kuri buvo pastatyta kaip dalis Kintų buriuotojų klubo inicijuoto projekto. Sodyboje teikiamos ir kitos pramogų ant vandens paslaugos. Nuomojami laivai: *Forelle Flicka*, *Neptūnas*, *Minija*, *Upaitis*.

UAB „**Kintų tvenkiniai**“ Minijos upėje pastatė 20 m ilgio keleivinių laivų prieplauką. Šalia įrengtas pramoginių laivų uostas gali priimti 15 pramoginių laivų. Veikia restoranas, svečių namai, Minijos upėje įrengtas 25 vietų plaukiojantis viešbutis. Keleivius vežioja laivai *Perloja*, *Ventvėjas*.

Nemuno deltoje jau susiformavo vandens turizmo infrastruktūra, logistikos grandinės. ES parama panaudota statant mažųjų uostų tinklą, keleivinis laivynas, viešbučių tinklas atsirado daugiausiai privačių investicijų dėka. Yra tik kelios „siauros vietos“, kuriuose galima pasiekti proveržį. Tai – Rusnės sala, kuri turi daug neišnaudoto potencialo, ir Karaliaus Vilhelmo kanalas. Kanalo atveju susiformuoja karinių teritorijų, aplinkosauginių reikalavimų ir rekreacinio potencialo priešprieša.

Uostai rytiniame marių krante

Uostus rytinėje Kuršių marių pakrantėje būtų galima suskirstyti į dvi kategorijas. Pirmajai kategorijai galima priskirti prieš kelis dešimtmečius pastatytus žvejų uostus – Dreverną ir Šturmus. Antroji kategorija – mažesnės, per pastaruosius du dešimtmečius pastatytos prieplaukos. Ties

Svencele yra sutvarkytos marių pakrantės ruožas, ją naudoja jėgos aitvarų mėgėjai, įrenginėjamas uostas, kurį Vidaus vandens kelių direkcijos žemkasė kanalu sujungs su farvateriu mariomis nuo Drevernos iki Ventės. Gyliai ties „Ventainės“ viešbučio ir Ventės rago prielaukomis yra iki 0,5 m, arčiau Ventės rago prie kranto yra akmenų. 2018 m. nuo pagrindinio farvaterio iki 2 m gylio buvo išgilintas įplaukos į Ventės rago prielauką kanalas.

„Ventainės“ prielauka yra rytinėje Kuršių marių dalyje Ventės rago, netoli tarp Šturmų ir Ventės kaimų, Šilutės rajone. Prielauka yra įrengta privačios poilsio vietės „Ventainė“ teritorijoje. Įplaukos kanalo gylis - nuo 1.0 m iki 0.8 m.

„Ventainės“ prielaukos savininkas prie marių gylių pritaikė laivus – surinko nedidelės gramzdos laivyną, atidarė keleivinę liniją į Nidą. „Ventainėje“ sėkmingai veikia didžiausias rytiniame marių krante ir populiarus treilerinių namelių kempingas. Linija į Nidą ir yra skirta kemperių gyventojams kaip papildoma paslauga. Apgyvandinimo paslaugos teikiamos 3 žvaigždučių viešbučio kambariuose, atskirame namelyje, yra restoranas, pirtis. Šiuo metu projektuojamas dviračių takas, kuris sujungs „Ventainę“ su Ventės ornitologine stotimi ir Mingės kaimu, kuris yra už 6 km.

Šturmų prielauka – žvejų uostas Ventės rago, Šturmų kaime, 7 km nuo Kintų. Prielauka rekonstruota 2010 metais, įrengta 150 m ilgio krantinė. Įplaukos kanalas – kiek daugiau nei 1.0 m. Farvaterį iki gilesnio vandens yra nusižymėję žvejai, kurie iš šio uosto botais plaukia žvejoti. Šturmai ir yra visų pirma žvejų uostas, čia rūkoma ir parduodama žuvis. Prieš dešimtmetį garsėjo restoranu, kuriame paruošdavo šviežią žuvį. Ekspertų vizito metu 2019.06.18 uoste stovėjo 6 pramoginiai laivai.

Kintuose žvejų prielaukos įrengimą finansavo Europos žuvininkystės fondas pagal Savivaldybės administracijos pateiktą projektą „Žvejybos infrastruktūros įrengimas Kintų prielaukoje“. Prielaukai įrengti buvo paskirta 521,3 tūkst. Eurų., tačiau šioje marių pakrantės vietoje, kaip ir Drevernos atveju, įplaukos kanalo gylis siekė 60-80 cm. Naująja prielauka iki šiol naudojosi tik laivininkai ir žvejai, kurie plaukioja pramoginiais kateriais ar plokščiadugnėmis valtimis. Bet praėjus vos porai metų po naujosios prielaukos statybos, ir jiems laivyba tapo problemiška - marių vėjų sukeltos bangos užpylė prielaukos kanalo žiotis smėliu.

2017 m įplaukos kanalas buvo išgilintas iki 2 m, darbai kainavo 20 tūkst. Eurų, tačiau per metus įplauka vėl buvo užnešta. 60-80 cm gylio sekluma marių pakraštyje tęsiasi maždaug 1-1,5 kilometro, todėl norint užtikrinti laivybą didesnės grimzlės laivais, reikėtų kitokių technologijų ir lėšų. Dabar planuojama apsauginio molo statyba. Rytinė marių pakrantė nuo Ventės rago iki Smeltės pusiasalio yra panaši, todėl galima daryti prielaidą, kad apie 20 tūkstančių galėtų kainuoti įplaukos kanalo gylio

palaikymas tiek Kintų, tiek ir bet kuriame kitame šio kranto uoste. Belieka nuspręsti, kaip tai bus finansuojama.

„Ventainės“ pavyzdys rodo, kad galima palaikyti vieno metro įplaukos kanalo gylį, ir matyt, yra paprasčiau pritaikyti laivus prie Kuršių marių, negu marias – prie laivų.

Klaipėdos rajono savivaldybė kartu su partneriais yra įsteigusi viešąją įstaigą **Svencelėje**. Taip buvo išspręsta žemės nuomos problema, pastatyta populiari jėgos aitvarų mėgėjų sporto bazė. Apleistas ūkio fermų komplekso teritorija per du dešimtmečius pasikeitė neatpažįstamai.

Dreverno uostas rekonstruotas 2009 metais – įrengta prielauka su slipu ir kranu, įrengtos 75 švartavimosi vietos, pastatytas elingas. 2017 metais UAB „Hortivita“, laimėjusi Klaipėdos rajono savivaldybės koncesijos konkursą įrengė WC, naują 40 vietų krantinę, pastatytas trimis žvaigždutėmis įvertintas Dreverno kempingas. Šiuo metu uoste viso yra 110 švartavimosi vietų, iš jų 30 numatytos svečiams. Veikia restoranas, kempingas. Papildomos paslaugos - laivų, valčių, vandens dviračių nuoma.

2013 metais Klaipėdos rajono savivaldybė kartu su Klaipėdos miestu ir Klaipėdos miesto jūrinių buriuotojų klubu įsteigė viešąją įstaigą Klaipėdos krašto buriavimo mokykla „Žiemys“.

Dreverno uoste per tuos metus susiformavo pramoginių laivų flotilė, kuriai užtenka vieno metro gylio įplaukos kanalo. Šiuo metu siekiama Dreverno uostą integruoti į Kuršių marių uostų tinklą. Geografiškai Dreverna ir yra marių uostas, tačiau Kuršių marių hidrologija nėra palanki šio uosto su gilesniu įplaukos kanalu perspektyvai. Antroji priežastis – būtina panašių uostų grandinė su traukos centrais.

Tokia grandinė galėtų būti: Smeltės pusiasalis (pietinis Klaipėdos uosto kraštas ir Karaliaus Vilhelmo kanalo pradžia) – Dreverna – Svencelė – Kintai – Šturmai – „Ventainė“ – Ventės ragas.

Kalbant apie laivybos maršrutus – reikia farvaterio ir traukos centrų uostuose. Šiandien visi išvardinti uostai ir prielaukos yra turistų kelionių automobiliu galutiniai taškai, kuriuose turistai perka papildomą kelionės vandenių paslaugą – tai gali būti baidarės nuoma, ar kelionė keltu iš Dreverno į Juodkrantę. Jei Dreverno uostas plėstų perkėlos į Juodkrantę veiklą, reikėtų didinti automobilių stovėjimo aikštelę ir konkuruoti su Klaipėda ir Šilute, kuriuos automobiliu yra patogiau pasiekti. Svencelė ir Kintai šiandien yra užėmę jėgos aitvarų sporto nišą, ir yra maža tikimybė, kad čia gali atsirasti nauji dideli traukos centrai. Tuo labiau, kad jau prie Dreverno prasideda saugomos teritorijos, čia ribojama ūkinė veikla. Drevernai būtų racionaliau ieškoti kitos nišos turizmo paslaugų sferoje, kuri generuotų kitus lankytojų srautus ir palaikytų naujas darbo vietas. Tokia niša galėtų būti

istorinio vidaus vandens kelio Karaliaus Vilhelmo kanalu reanimacija. Kanalas istorijos kontekste Pamaro regionui tiek pat svarbus, kiek kurėnų statyba ar žvejo amatas.

Klaipėdos rajono teritorijų planavimo dokumentuose ir turizmo strategijose kanalo kaip vidaus vandens kelio reikšmė nėra akcentuojama, nors kaip tik šis vandens kelias atveria naujas galimybes Drevernos uostui. Visų pirma dėl to, kad kanalas – vandens kelias, kuriame jau dabar yra 1.5 metro gylis ir nėra papildomų navigacinių kliūčių. Kanalas apsaugotas nuo darganos – kaip tik dėl to jis buvo pastatytas, todėl suteikia galimybę jį eksploatuoti balandžio – gegužės ir rugsėjo – spalio mėnesiais. Šis periodas kalendoriuje suteikia galimybę orientuotis į perspektyvią tikslinę auditoriją – moksleivius ir senjorus, organizuojant edukacines keliones. Keturi pavasario ir rudens mėnesiai verslo prasme Drevernos uostui gali būti tiek svarbūs, kiek ir vasarą, kai paslaugų pasiūla regione yra didesnė.

Neišnaudotą potencialą Drevernos uoste turi žvejų priplaukos, ši teritorija neturėtų likti šalia Drevernos uosto perspektyvinių planų. Kita svarbi sritis, kurioje savivaldybės galimybės dar didesnės – uosto tęsinio Drevernos upėje planavimas. Uosto dalis galėtų būti numatyta rengiant Drevernos šliuzo rekonstrukcijos projektą. Kol kas nėra aiškus vandenvietės Smeltės pusiasalyje likimas – jis paaiškės patvirtinus Klaipėdos uosto ir miesto bendruosius planus. Yra racionalu jau dabar siekti, kad kanale būtų draudžiamas pramoginių laivų su vidaus degimo varikliais eismas. Tokiu draudimu galima pasiekti dviejų tikslų. Visų pirma, pristabdyti pylimų eroziją, ir tuo pat metu kanalui suteikti pridėtinę rekreacinę vertę. Visuomeninį poreikį galėtų tenkinti leidimas plaukti laivams, kurie veža ne mažiau 50 keleivių. Kita leidžiamų pramoginių laivų kategorija – laivai su elektriniais varikliais. Net ir neiškėlus vandenvietės tokie laivai galėtų plaukioti kanalu per visą jo ilgį.

Drevernos uostas šiandien jau yra populiari poilsio vieta, plėtros ir sezono prailginimo galimybę suteiktų uosto integravimas į vandens kelią Karaliaus Vilhelmo kanalu.